

სოფლის მოსახლეობის დასაქმების აქტუალური საკითხები

დეზიმონა მაღლაკელიძე

ეკონომიკურ მეცნიერებათა აკადემიური დოქტორი,
აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი
<https://orcid.org/0009-0000-3464-8153>
dezimaglakelidze@mail.ru

ნათელა ვაშაკიძე

ეკონომიკურ მეცნიერებათა აკადემიური დოქტორი,
აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი
<https://orcid.org/0009-0001-3354-6777>
nateladato@mail.ru

ღიანა უზლავა

ბიზნესის ადმინისტრირების დოქტორია
აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მოწვეული სპეციალისტი
<https://orcid.org/0009-0000-5181-044X>
uglavadiana@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.52340/bal/2023.01.08>

რეზიუმე

საქართველოში სოფლის მეურნეობის განვითარების პრიორიტეტად გვევლინება ძირითადად სოფლის შრომისუნარიანი მოსახლეობის დასაქმება ან თვითდასაქმება. დასაქმების პრობლემის გადაწყვეტის ორი უმთავრესი გზა არსებობს, რომელთაგან პირველი ყველასათვის ცნობილი სახელმწიფო სამსახურის ვაკანტურ სამუშაო ადგილებზე მათი დასაქმებაა, ხოლო მეორეს წარმოადგენს ახლად შექმნილი სამუშაო ადგილები, რომლებიც შეიქმნება სოფლად მცირე და მიკრო ბიზნესის განვითარებით. სოფლის მოსახლეობის დასაქმებით უნდა აისახოს ეკონომიკური აქტივობა, რომელიც მათი კეთილდღეობის ზრდის ერთ-ერთი აუცილებელი პირობაა. დასაქმება და აქტივობა დამოკიდებულია სოფლის მცხოვრებთა ზრდის დინამიკაზე, ასაკობრივ სტრუქტურაზე, პროფესიულ შემადგენლობაზე და შრომის ანაზღაურებაზე. ამ მხრივ ჩვენს ქვეყანაში არა სახარბიელო მდგომარეობაა, რადგან მცირდება, როგორც სოფლის მოსახლეობის რიცხოვნობა, ასევე სასოფლო მეურნეობებში მომუშავეთა საშუალო რაოდენობა. სხვა დარგებში დასაქმებულებებთან შედარებით დაბალია მათი შრომის ანაზღაურება.

ამრიგად, სოფლის მეურნეობის განვითარება აუცილებელია მეცნიერულად დასაბუთებული და სხვა განვითარებული ქვეყნების გამოცდილებით შემუშავებული სახელმწიფო ეკონომიკური პოლიტიკის საფუძველზე, რაც ხელს შეუწყობს ახალდაზრდა თაობის ზრდა-დასაქმებას, მათ სოციალურ და ეკონომიკური პრობლემების გადაჭრას. საბოლოოდ შენელდება სოფლის მოსახლეობის მიგრაცია, როგორც ქვეყნის შიგნით, ასევე შეჩერება საზღვარგარეთ მიგრაციაც.

საკვანძო სიტყვები: სოფლის მეურნეობა, დასაქმება, შრომითი რესურსები, უმუშევრობა დასაქმების პრობლემები.

ციტირებისთვის: მაღლაკელიძე დ., ვაშაკიძე ნ., უგლავა დ., სოფლის მოსახლეობის დასაქმების აქტუალური საკითხები, ჟურნალი „ბიზნესი და კანონმდებლობა“, №1, 2023 წ. გვ. 108-112.

CURRENT ISSUES OF RURAL EMPLOYMENT

Dezdemonia Maghlakelidze

Academic Doctor of Economic Sciences,
Akaki Tsereteli State University Associate Professor,
<https://orcid.org/0009-0000-3464-8153>
dezimaghlakelidze@mail.ru

Natela Vashakidze

Academic Doctor of Economic Sciences,
Akaki Tsereteli State University Associate Professor,
<https://orcid.org/0009-0001-3354-6777>
nateladato@mail.ru

Diana Uglava

Doctor of Business Administration,
Akaki Tsereteli State University Invited specialist
<https://orcid.org/0009-0000-5181-044X>
uglavadiana@gmail.com

ABSTRACT

The priority of agricultural development in Georgia is the employment or self-employment of the able-bodied rural population. It is known by everyone that there are two main ways to solve the employment problem, the first of which is to employ them in the vacant jobs of the state service, and the second is the newly created jobs, which will be created by the development of small and micro businesses in rural areas. Employment of the rural population should reflect economic activity, which is one of the necessary conditions for the growth of their well-being. Employment and activity depends on rural population growth dynamics, age structure, occupational composition and wages. In this case, the situation in our country is not favorable, because both the number of rural population and the average number of people working in agricultural farms are decreasing. And their wages are lower compared to people, who are employed in other fields.

Therefore, it is necessary to generate agriculture with the economic policy of the state, based on science and encouraged by the experience of other developed countries, which will contribute to the growth and employment of the young generation, to solve their social and economic problems. Finally, the migration of the rural population might slow down, in both - within the country and moving abroad, these processes likely become more noticeable.

Key words: Agriculture, employment, labor resources, unemployment, employment problems.

For citation: Maghlakelidze D., Vashakidze N., Uglava D., Current issues of employment of the rural population, Journal "Business and Legislation", No. 1, 2023. p. 108-112.

შესავალი

მსოფლიო გლობალიზაციის და რეგიონალიზაციის პროცესების ფონზე, საქართველოში სოფლის მეურნეობის ეკონომიკური კრიზისის დაძლევის ეფექტურ გზად და განვითარების პრიორიტეტად მიჩნეულია საგარეო ეკონომიკური ურთიერთობების განვითარება, რაც ხელს შეუწყობს უცხოური ინვესტიციების, ცოდნისა და ტექნოლოგიების შემოღებას. სოფლის მეურნეობის სანარმოებს მხოლოდ შიგა ბაზარზე ორიენტირებულებად ვერ მისცემს განვითარება გაფართოების საშუალებას. სოფლის სანარმოთა სიმძლავრეების განახლება-გაძლიერებას, შრომის ეფექტურ დანაწილებას, ინტეგრაციასთან ერთად, ადამიანური და შრომითი რესურსები აძლიერებს. შრომითი რესურსი, როგორც ნებისმიერი მეურნეობრიობის, მათ შორის, სოფლის მეურნეობის

მნიშვნელოვანი ფაქტორია, რომელიც წარმოების თანაბარ პირობებში უზრუნველყოფს პროდუქციის და მომსახურების გადღეობას და ეფექტიანობის ამაღლებას. ამიტომაც აუცილებელია მთავრობამ და ხელისუფლებამ იზრუნოს სოფლის მოსახლეობის, განსაკუთრებით, შრომისუნარიანი მოსახლეობის გაზრდაზე. აღნიშნულის ერთ-ერთი ხელშემწყობი ფაქტორი უნდა გახდეს დასაქმება, ან თვითდასაქმება ადგილობრივი სოფლის მეურნეობის სანარმოებში.

ასეთ მოცემულობაში, აქტუალურია გამოვიკვლიოთ თუ რა მდგომარეობაა საქართველოს სოფლის მეურნეობის შრომითი რესურსების გამოყენებაში, რა პრობლემები ზრდიან უმუშევრობას და სოფლის მოსახლეობის მიგრაციას, როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე ქვეყნის გარეთ.

ძირითადი ტექსტი

მიმდინარე დემოგრაფიული პროცესი ადასტურებს, რომ ამჟამად საქართველოში მოსახლეობის რიცხოვნობა მცირდება. საწარმოო ძალების განვითარების თვალსაზრისით, მცირე და საშუალო ბიზნესი შეიძლება განვიხილოთ, როგორც საბაზრო ეკონომიკური მექანიზმი, რომელიც ობიექტურად ხელს შეუწყობს სოფლის მეურნეობის წარმოების გადიდებას ისეთი ადგილობრივი ფაქტორების სრულად ამოქმედება, როგორებიცაა: მოსახლეობის საწარმოო გამოცდილება და შრომითი ჩვევები, სოფლის საწარმოთა სპეციალიზაცია, არსებული საწარმოო პოტენციალი, ტერიტორიული რესურსები და სხვა. აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ განსაკუთრებით მთიან და სხვა დეპრესიულ რეგიონებში, სოფლის მეურნეობის განვითარებას ხელს შეუწყობს მცირე ბიზნესის განვითარება, რისთვისაც აუცილებლად საჭიროა, როგორც სახელმწიფოს მხიდან სერიოზული მხარაჭერა, დახმარება კერძო სტრუქტურებისაგან, ასევე საზღვარგარეთის კაპიტალის შემოდიდება და დაბანდება.

საქართველოში მიმდინარე ეტაპზე სოფლის მოსახლეობის დასაქმების პრობლემის გადაწყვეტის ორი უმთავრესი გზა არსებობს, რომელთაგან პირველი ყველასათვის ცნობილია, რადგან ეს არის დასაქმება სახელმწიფო სამსახურის ვაკანტურ სამუშაო ადგილებზე. ხოლო მეორეა ის სამუშაო ადგილები, რომლებიც უნდა ახლად შეიქმნას გრანტებით, კერძო ინვესტიციებით და კრედიტით, ანუ მცირე და მიკრო ბიზნესის განვითარებით. როგორც ცნობილია, პრიორიტეტულია მეორე გზა და თუ ჩვენს ქვეყანაში კიდევ უფრო მეტი ყურადღება დაეთმობა სოფლის მეწარმეობის განვითარებას, მათთვის ხელსაყრელი საინვესტიციო, საგადასახადო, საბაჟო პოლიტიკის ჩამოყალიბებას, მაშინ ძალიან დიდი ალბათობით, ადმინისტრაციულ პირობებში და არსებული რესურსების ბაზაზე შეიქმნება ახალი სამუშაო ადგილები სოფლის პროდუქტების წარმოებასა და მომსახურების სფეროში, მომსახურების სფეროდან, განსაკუთრებით, - ტურისტული მომსახურება. სოფლის მეურნეობის საწარმოთა მენეჯერები თვითონ ირჩევენ მათთვის საჭირო პროფესიებს, ან უმუშევარი მოქალაქე თავისი უნარის, პროფესიისა და კვალიფიკაციის მიხედვით, თვითონვე გამოიყვანს შესაფერის სამუშაოს, ან კიდევ თავად წამოიწყებს სამეწარმეო საქმიანობას. ამ ეტაპზე სახელმწიფო, საბიუჯეტო დაფინანსებით,

თავად ახორციელებს პროფესიულ გადამზადებას სხვადასხვა პროფესიული პროგრამებით, პროფესიული სასწავლო და უმაღლესი დანესებულებების მეშვეობით.

სოფლის მოსახლეობის იერ-სახისა და იმიჯის ერთ-ერთი ძირითადი განმსაზღვრელია მოსახლეობის შრომისუნარიანი ნაწილი, მისი ინტელექტუალური დონე და ეკონომიკური აქტივობა. „ქართული სოფელი, როგორც სოციალურ-ეკონომიკური და კულტურული ფენომენი ყოველმხრივ უნდა განვამტკიცოთ“ [1. გვ.14]. აღნიშნულისათვის პრინციპული მნიშვნელობა ენიჭება სოფლად დემოგრაფიული მდგომარეობის გაჯანსაღებას, ადგილზე ახალგაზრდების გამრავლებასა და დამაგრებას.

სოფლის მეურნეობის განვითარების საქმეში ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია შრომითი რესურსების დასაქმებას და მათ შრომის ეფექტიანობას. განსაკუთრებულ გაანალიებას საჭიროებს სოფლის მცხოვრები მოსახლეობის დასაქმების საკითხი, სადაც „შრომითი რესურსების საერთო რაოდენობა 1990 წელს სულ 610 ათ. კაცს, ანუ სოფლის მოსახლეობის 25.1 %-ს შეადგენდა. 2004 წლისათვის კი ამ მაჩვენებელმა, შესაბამისად 1624 ათ. და 65.7 % შეადგინა, ანუ გაიზარდა 2,7-ჯერ, სხვაგვარად რომ ვთქვათ, 1990-2004 წლებში ქვეყნის მოსახლეობის შემცირების ყოველ ერთ პროცენტზე შრომითი რესურსი 0.37%-ით შემცირდა, ხოლო სასოფლო მოსახლეობაში პირიქით - მოსახლეობის ზრდის ყოველ პროცენტზე შრომითი რესურსი 18%-ით გაიზარდა“ [1. გვ.51]. მომხდარი ცვლილებები არ იყო მოულოდნელი, რადგან ამ პერიოდს უკავშირდება საქართველოში ფორმაციული ტრანსფორმაცია, რომელმაც საზოგადოებრივი საკუთრება შეცვალა კერძო საკუთრებით, რასაც წინ უსწრებდა მიწის რეფორმა და სხვა. ყოველივე ამან გამოიწვია სოფლის მეურნეობაში ახალი გარემო. კერძოდ, საპენსიო ასაკის ხუთი წლით გაზრდამ, ქვეყნის მოსახლეობის საერთო რიცხოვნობის შემცირების პირობებში, გამოიწვია სოფლად მცხოვრები ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობის რაოდენობის ზრდა და აქაც გაჩნდა უმუშევრობა და ჰიპერინფლაცია. ბოლო წლებში საქართველოს სოფლის მოსახლეობის რიცხოვნობის ცვლილების დინამიკაზე წარმოდგენას იძლევა შემდეგი სტატისტიკური მაჩვენებლები (იხ. ცხრილი №1):

როგორც ვხედავთ, სოფლის მცხოვრებთა რიცხო-

ცხრილი 1

ქვეყნისა და სოფლის მოსახლეობის რიცხოვნობა 2017-2021 წ წ

მაჩვენებლები	2017	2018	2019	2020	2021
მოსახლეობის რიცხოვნობა 1 იანვრის მდგომარეობით, ათასი	3726,4	3729,6	3728,5	3716,9	3728,6
მ.შ. სოფლის მოსახლეობა (ათასი კაცი)	1564,6	1554,8	1539,1	1522,4	1512,9
სოფლის მოსახლეობის წილი ქვეყნის მოსახლეობაში	42,0	41,7	41,3	41,0	40,6

სასოფლო მეურნეობების განაწილება მეურნის სქესისა და ასაკის მიხედვით (%)

ასაკობრივი ჯგუფები	2018			2019			2020			2021		
	ქალი	კაცი	სულ	ქალი	კაცი	სულ	ქალი	კაცი	სულ	ქალი	კაცი	სულ
<25	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,4	0,3	0,3	0,1	0,3	0,3
25-39	4,0	9,1	7,5	4,1	9,0	7,4	3,8	7,9	6,6	3,3	6,8	5,7
40-59	27,0	44,0	38,6	28,9	46,2	40,6	27,3	44,4	38,9	27,7	42,1	37,5
≥60	68,5	46,4	53,4	66,4	44,2	51,4	68,5	47,5	54,2	69,0	50,7	56,6
სულ	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

ვნობა ყოველწლიურად მცირდება და ეს მაჩვენებელი დინამიკაში გაუარესების ტენდენციით ხასიათდება.

სოფლის მოსახლეობის უმუშევრობასთან შედარებით, ამ პერიოდში ყველაზე სწრაფი ტემპით გაიზარდა თვითდასაქმება. აღნიშნული ზრდა გამოწვეული იყო მატერიალური წარმოების სხვადასხვა დარგების შეჩერებითა და დაბალი დონით. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ თვითდასაქმებულთა საშუალო თვიური შემოსავალი არსებითად ჩამორჩებოდა, როგორც წარმოების სხვა დარგებსა და სახელმწიფო დანესებულებებში დასაქმებულთა შემოსავლებს, ასევე მინიმალურ საარსებო მინიმუმს. „2008 წლისათვის ეროვნულ ეკონომიკაში დასაქმებულთა ხელფასი ორჯერ მეტი იყო სოფლის მეურნეობაში დასაქმებულთა ხელფასზე“ [2. გვ.52]. ამ პერიოდში აგროსექტორში უკიდურესად დაბალი იყო შრომის ფონდშეიარაღება, რის შედეგად შრომისნაყოფიერება ჩამორჩება ქვეყნის საშუალო მაჩვენებელს, არსებული განსხვავება ყოველწლიურად იზრდება. აღნიშნულ მდგომარეობას ამძიმებს „16 წლამდე მოზარდთა რიცხოვნობის შემცირებისა და 65 წელს ზემოთ ასაკის მქონე მოსახლეობის ზრდის განსაკუთრებით გამოკვეთილი ტენდენციები შეიმჩნევა შიდა და ქვემო ქართლის, სამეგრელო-ზემო სვანეთის, იმერეთის და მცხეთა-მთიანეთის მხარეებში“ [2.გვ.53]. ბოლო წლების მიხედვით, სოფლის მოსახლეობის შემცირება და მათი დასაქმების პრობლემები გაიზარდა მაშინ, როდესაც სოფლის მოსახლეობის დასაქმებით უნდა აისახოს ეკონომიკური აქტიურობა. დასაქმება მათი კეთილდღეობის ზრდის ერთ-ერთი აუცილებელი პირობაა. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ იგი დამოკიდებულია სოფლის მცხოვრებთა ზრდის დინამიკაზე, ასაკობრივ სტრუქტურასა და პროფესიულ შემადგენლობაზე.

შრომითი რესურსების ფორმირებაში გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება მოსახლეობის ასაკობრივ-სქესობრივ სტრუქტურას, რადგან მისი შევსების მთავარი წყარო შრომისუნარიან ასაკში შესული ახალგაზრდობაა. ამ კუთხით სოფლის მოსახლეობის განხილვა და გაანალიზება აუცილებელია. (იხ. ცხრილი №2).

აღნიშნული ინფორმაციის მიხედვით შევიძლია

დავასკვნათ, რომ სასოფლო მოსახლეობის სურათი არადამაკმაყოფილებელია. კერძოდ, 25 წლამდე ასაკის მოსახლეობა 2021 წელს 2018 წელთან შედარებით შემცირდა 0,2 %-ით, 25-39 ასაკის 1,8 %, 45-59 ასაკის 1,1%-ით, ხოლო 60 წლის ზევით გაიზარდა 3,2 %-ით. ახალგაზრდობის წილის ზრდა სოფლის მეურნეობის მოსახლეობაში თითქმის არ ხდება, რაც საგანგაშო მდგომარეობაა.

საქართველოში, ისე როგორც ნებისმიერ ქვეყანაში, საყურადღებოა შრომითი რესურსების დასაქმება, ამ მხრივ საინტერესოა, როგორია სასოფლო-სამეურნეო წარმოების უზრუნველყოფის დონე შრომითი რესურსებით, რომელიც გაიანგარიშება სოფლის მეურნეობაში ფაქტობრივად მყოფი შრომითი რესურსის შეფარდებით სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების საერთო სავარგულების ფართობთან. ბოლო ორი წლის განმავლობაში, სქესის და რეგიონების მიხედვით, სასოფლო მეურნეობებში მომუშავეთა საშუალო რაოდენობას ასახავს შემდეგი სტატისტიკური მონაცემები (იხ. ცხრილი №3):

ცხრილის მონაცემებიდან ჩანს, რომ როგორც ქვეყნის, ისე ყველა რეგიონების მიხედვით, სასოფლო მეურნეობებში მომუშავეთა საშუალო რაოდენობა 2021 წელს წინა წელთან შედარებით შემცირებულია, რაც არამარტო უარყოფითი, არამედ საგანგაშო მდგომარეობაა, რადგან არც ერთ რეგიონში დასაქმების მატება არ გვაქვს. დასაქმების შემცირება უკავშირდება შრომის ნაყოფიერების და შრომაუკუგების მაჩვენებლებს, მათი ზრდა შესაძლებელია თანამედროვე სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკისა და ტექნოლოგიების გამოყენებით, წარმოებისა და შრომის ორგანიზაციის სწორი მენეჯმენტით, თავად შრომითი რესურსების პროფესიულ-კვალიფიციური დონის ამაღლებით. კერძოდ, საჭიროა მაღალკვალიფიციური აგრონომები, ზოოტექნიკოსები, ინჟინერ-ტექნიკოსები, ვეტეკიკები და სხვა. მაღალკვალიფიციური შრომითი რესურსების ზრდა-განვითარებას, მათ ეფექტურ გამოყენებას ხელი უნდა შეუწყოს შრომის ბაზრის ჩამოყალიბებამ სასოფლო-სამეურნეო წარმოებაში, როდესაც სამუშაო ძალის ფასი მოთხოვნა-მიწოდებით და მათ შრომითაც განისაზღვრება. ფაქტია,

სასოფლო მეურნეობებში მომუშავეთა საშუალო რაოდენობა სქესის და რეგიონების მიხედვით (ათასი კაცი)

	2020			2021		
	ქალი	კაცი	სულ	ქალი	კაცი	სულ
საქართველო	659,6	765,2	1424,8	638,9	727,4	1366,4
აჭარის არ	48,1	56,9	105,0	45,9	52,9	98,8
გურია	36,9	39,7	76,6	37,3	34,4	71,7
იმერეთი	109,6	128,8	238,5	104,4	123,5	227,9
კახეთი	159,6	162,4	321,7	153,3	152	305,3
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	89,5	101,4	190,9	91,3	98,1	189,5
სამცხე-ჯავახეთი	38,8	49,9	88,7	37	48,0	85
ქვემო ქართლი	68,2	78,1	146,3	65,6	79,8	145,4
შიდა ქართლი	63,8	95	158,8	60,4	88,5	148,9
დანარჩენი რეგიონები	45	53,2	98,2	43,6	50,2	93,8

რომ მათი შრომის ანაზღაურება დაკავშირებულია სოფლის მეურნეობის ყველა რესურსების (მიწა, შრომა, კაპიტალი) ოპტიმალური გამოყენებით წარმოებული პროდუქტებისა და მომსახურების მიწოდებაზე, მათზე მოთხოვნების დაკმაყოფილებაზე. რესურსების ოპტიმალურ გამოყენებაში უნდა გაიზარდოს ხელისუფლების ეკონომიკური პოლიტიკის როლი, რითაც შესაძლებელი გახდება, როგორც დასაქმებულთა რაოდენობრივი ზრდა, ასევე მათი შრომის ანაზღაურების გაზრდა. საპირისპირო შედეგი გვექნება თუ სახელმწიფო უყურადღებოდ დამოკიდებულებას გამოიჩენს სოფლის მეურნეობის მიმართ, რადგან კიდევ უფრო გაუარესდება სოფლის მოსახლეობის ასაკობრივ-სქესობრივი სტრუქტურა, უფრო მაღალი ტემპით დაიწყება მოზარდთა მიგრაცია არა ქვეყნის შიგნით, რასაც ამ ბოლო პერიოდში ჰქონდა ადგილი, არამედ უკვე მეტად შესამჩნევი ხდება საზღვარგარეთ მიგრაცია.

სოფლად ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობა მცირდება და ბერდება. ყოველივე ამისათვის აუცილებელია დროულად სოფლის მეურნეობის განვითარება მეცნიერულად დასაბუთებული და პრაქტიკულად ადვილად რეალიზებადი სახელმწიფო ეკონომიკური პოლიტიკის მეშვეობით. ყოველივე ეს ხელს შეუწყობს სოფლის მეურნეობის ძირითადი პრიორიტეტების და მიმართულებების განვითარებას სხვა ქვეყნების გამოცდილების გაზიარებით, რომლებსაც განვითარებული სასოფლო-სამეურნეო წარმოება მისი შესაბამისი თანამედროვე ტექნიკა-ტექნოლოგიებით და მაღალკვალიფიციური შრომითი რესურსებით გააჩნიათ.

დასკვნები და წინადადებები

ამრიგად, როგორც სტატისტიკური მონაცემები ადასტურებენ, სოფლის მეურნეობის განვითარებას

და შრომითი რესურსების გამოყენების მდგომარეობა საგანგაშოა - მოსახლეობა, შესაბამისი სასტატო რესურსების უქონლობისა და სახელმწიფო დახმარებების გარეშე, ვერ ახერხებს შექმნას სასოფლო სამეურნეო სანარმო ან ჩაებას პროდუქციის წარმოების პროცესში. აქედან გამომდინარე, ეზებს გზებს გავიდეს საშოვარზე.

აქედან გამოსავალია სოფლის მეურნეობის განვითარების მოტივაციების შექმნა და ამ პროცესისთვის სახელმწიფოებრივი ხელშეწყობა.

სოფლის მოსახლეობის დასაქმების ზრდით ბუნებრივია შემცირდება სოციალური საფრთხის შემცველი ისეთი პროცესი, როგორიცაა სოფლის მოსახლეობის მიგრაცია როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე ქვეყნის გარეთ, რაც საბოლოოდ შეაჩერებს სოფლების დაცლას და სასოფლო-სამეურნეო წარმოების განვითარებას ყველა მისი საუკეთესო ასპექტით.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ჭითანავა ნ., აგრარული სექტორი ახალი გამოწვევების წინაშე, ჟ. ბიზნესი და კანონმდებლობა, №2 მარტი 2014 წ.;
2. კოლუაშვილი პ., შრომითი რესურსების გამოყენების პრობლემები სოფლის მეურნეობაში. ჟ. ბიზნესი და კანონმდებლობა, ოქტომბერი 2010;
3. https://www.geostat.ge/media/46404/soflis_meurneoba_2021.pdf;
4. <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/316/mosakhleoba-da-demografia>;
5. https://www.geostat.ge/media/38833/soflis_meurneoba_2020.pdf.